

Hirmul on suured silmad

Katre Kikkas
Ühinemise koordinaator

Ühel päikesepaistelisel kevadhommikul läks Anu oma kodutalu postkastist lehti tooma ning avastas seal Valga Linna Lehe, mille esiküljel oli pikk artikkel sellest, et Valga linna ja ümberkaudsete valdade ühinemisläbirääkimised on taas alanud. Anu luges artikli läbi suure huviga. Ta oli haldusreformi suhtes väga skeptiline, kuna sellest oli räägitud juba väga pikalt, kuid tegudeni ei olnud veel jõutud.

Järgnevat kuude jooksul hakati ühinemisest järjest enam rääkima. Anu muutus murelikuks, kuna talle hakkas tunduma, et nüüd on ühinemine käes. Tal tekkis mõttes mitmeid küsimusi: kas tee, mis viib meie taluni, saab ikka parandatud ning talvel lumest lahti lükatud? Millisesse kooli ma oma lapsed panen? Kes mulle tulevikus talu renoveerimiseks ehitusloa väljastab? Kas ma saan kohalikus laulukooris edasi käia? Anu leidis, et jagatud mure on pool muret ning helistas kõigepealt oma sõbrannale Katile, kes elas Valga linnas. Selgus, et Katil olid hoopis teistsugused küsimused tekkinud: kas Valga linn jääb alles? Kuidas suur omavalitsus üldiselt toimima hakkab? Kas kõik saavad võrdse ligipääsu avalikele teenustele? Koos leiti, et tasub uurida kohalikust omavalitsusest.

Seega sõitis Anu vallamajja ning Kati linnavalitsusse asja uurima. Mõlemas kohas selgitati, kuidas ühinemisläbirääkimised kulgenud on ning julgustati tutvuma läbirääkimiste

dokumentidega ja rahvakoosolekutel osalema. Pärast kohtumist läks Anu koju, avas arvuti ning läks veebilehele uhinemine.valga.ee. Ta avastas suure hulga dokumente, mille seas oli volikogude otsuseid ja palju erinevate koosolekute protokolle. Anu leidis piisavalt aega, et dokumentidesse süveneda ning end kurssi viia. Selgus, et päris palju on juba läbi arutatud, kuid kõiki vastuseid oma küsimustele ta ei leidnud.

Peagi märkas Anu maakonnalehes kutset ühinemisläbirääkimiste rahvakoosolekutele. Ühel palaval päikesepaistelisel juunikuu päeval võtsidki Anu ja Kati ette teekonna rahvakoosolekule, et saada vastused oma küsimustele. Rahvakoosolekul oli osalejaid tagasihoidlikult, kuid sõbrannad kuulasid suure huviga, mida ühinemisest räägiti. Nad said teada, et kohalik kool ja lasteaed jäävad alles. Samuti kuulsid nad, et kokkulepped, millest koosolekul räägiti, saavutatakse peagi. Nad ei muretsenud ka informatsiooni puudumise pärast, sest lugesid alati läbi kõik ühinemise teemalised ajaleheartiklid, kuulasid raadiost saadet „Valgalase pooltund“ ning uurisid süvenenult ühinemisläbirääkimiste komisjonide protokolle.

Nendest protokollidest saadi teada, et saavutatud kokkulepped ei ole kergelt tulnud. On olnud palju vaidlusi ning eriarvamusi, kuid nad usaldasid neid inimesi, kes olid nimetanud ühinemisläbirääkimiste komisjonidesse.

Aeg möödus kiiresti ning oktoobris jõudis Anu kodutalu postkasti Valga Linna Leht, mille vahel oli ka

25. novembril 2016. aastal allkirjastasid Valga Gümnaasiumis ühinemislepingu Valga linnavalikogu esimees Ivar Unt, Karula vallavalikogu esimees Mart Vanags, Taheva vallavalikogu esimees Hille Tamman, Tõlliste vallavalikogu esimees Rein Randver ning Öru vallavalikogu esimees Kalmer Sarv.

Ühinemisleping on avalikustatud Riigi Teatajas ning ühinemise veebis aadressil uhinemine.valga.ee.

ühinemisleping. Tal oli hea meel, et materjal talle koju kätte toodi. Ühinemislepingu eelnõust leidis ta vastused peaaegu kõigile küsimustele, mis olid tal tekkinud. Anu sai teada, et kohaliku iseloomuga küsimuste lahendamine jääb ka uues omavalitsuses endiselt kohapeale – teeniduskeskusesse. Ühinemise veebilehel võimaliku uue omavalitsuse struktuuriga tutvudes tekkis aga Anul uus mure. Tema ema Mari töötas naabervallas raamatupidajana ning Anu kartis, et nüüd koondatakse tema ema töökohta. Selleks uuris ta vallast, kuidas tulevikus personalikohad jagatakse ning sai teada, et eelkõige täidetakse uue struktuuri teenistuskohad sisekonkursi teel. Anu oli endiselt mures, kuna Mari oli töötanud oma kohal juba kümmekond aastat ning seetõttu polnud ta mujale tööle kandideerima pidanud. Õhtul sai Anu emaga kokku ning üheskoos leidsidki nad Marile sobilikud tasuta täiendkoolitused, mis võivad tal aidata uude omavalitsusse tööle kandideerimisel edukas olla.

Nüüdseks olid Anu ja Kati saanud vastused kõigile enda küsimustele. Kuna nad oli end ühinemisega piisavalt kurssi viinud, siis ei kartnud nad seda. Eks inimestel ole ikka hirm tundmatu ja võõra ees. Ühinemine ei olnud

Anule ja Katile enam võõras ning sügisel läksid nad järgmisele rahvakohutumisele juba palju kindlama tundega. Sel korral said nad koosolekul hoopis ise naabreid rahustada ning selgitada, miks on ühinemist vaja ning mis juhtuks siis, kui me hetkel vabatahtlikult ei ühineks. Teised oli naistega ühel nõul – kui oleme ise usinad, arendame kodukanti edasi ning oleme aktiivsed, siis saab minna ainult paremaks.

Varsti jõudis kätte rahvaküsitluse aeg. Kuna Anu oli väikese lapsega kodus, siis otsustas ta hääle anda internetis. See oli tema jaoks mugav ja lihtne lahendus. Rahvaküsitluse tulemused tegid Anu rõõmsaks, sest vaatamata madalale osalusele toetasid enamik hääletanutest samuti ühinemist.

25. novembril vaatasid Anu ja Kati koos pilte toimunud sündmusest ning lugesid pressiteadet, et ühinemisleping on kinnitatud! See rõõmustas neid väga, sest nad ei tahtnud sundliitmist mitte sugugi. Nüüd oli pilt selge. Õhtul kadrisante oodates lausus Kati: „Anu, sa oled selle ühinemise endale nii südamesse võtnud, et võiksid ise vallavalikokokku kandideerida!“ Selle peale ei olnud Anu kunagi mõelnud. Aga kas Sina oled, hea lugeja? Valga Vallavalikogu valimised toimuvad juba 15. oktoobril 2017. aastal.

nr 6 (31) - detsember 2016

Linnaelu

Linnaelu

Rahvastikuregistri andmetel on Valga linnas 1. detsembri seisuga 13 043 inimest, neist mehi 6108, naisi 6935. Novembris sündis Valga haiglas 7 poissi ja 8 tüdrukut.

Üleskutse kohalikele keeleoskajatele

Kus siis veel kui mitte Eesti-Läti piiri ääres elab inimesi, kelle emakeel on eesti või läti keel ning mingil viisil on suuremal või väiksemal määral omandatud ka teine keel. Tunned ehk kedagi, kes saab hakkama suhtlemisega mõlemas keeles? Võib-olla oled Sa ise nende hulgas? Sel juhul palub Valkas tegutsev Läti-Eesti Instituut endast märku anda ja/või jagada seda üleskutset. Palun anna endast teada e-posti aadressil marite.uibo@valka.lv. Kui teid on juba vähemalt ühe käe sõrmede jagu (vaikselt loodame rohkeamat), siis kohtume, saame tuttavaks, ajame pisut juttu ja peame plaani.

Väärikaid oodatakse õppima

Valga väärikate ülikooli loeng „Feng shui abil terve, tasakaalus elu?“ toimub 16.12.2016 kell 12.00 Valga Muuseumis. Lektor on Janno Seeder – Eesti tuntud Feng shui asjatundja.

Valga linnavalitsuse projekt sai partneri tunnustuse

Valga linna autasustati Eesti-Läti-Vene piiriülese koostöö programmi projekti „Teeme sporti“ Vene Föderatsiooni kõrge autasuga. Valga linnavalitsus oli projekti juhtiv partner, projekt tunnustati parimaks piiri- ja piisivamaimaks koostööprojektiks Venemaa XV-ndal Üleriigilisel foorumil „Strateegiline planeerimine Venemaa linnades ja regioonides“. Kolme riigi noorte osalusel korraldati 7 rahvusvahelist spordivõistlust saalihokis, jalg- ja võrkpallis, hängiti varustust ning võistlusvormid projektis osalenud 155-le noorele.

Kutsume esitama kandidaate auhinnale „Valga aastaring“!

See võib olla isik, organisatsioon või ettevõtte, kelle tegevus on jätnud toeka jälje 2016. aastasse ning on mõjutanud oluliselt Valga linna arengut.

Taotlused tunnustamiseks palume esitada Valga Linnavalitsusele (valgalv@valgalv.ee või Puiestee tn 8, 68203 Valga) hiljemalt 12. jaanuariks 2017. Auhiinad antakse üle 22. veebruaril toimival EV 99. aastapäeva kontsertaktusel.

Lisainfo avalike suhete spetsialisti telefonil 5347 2255 või www.valga.ee

Loogem koos kodulinna jõulumeeleolu!

Valga linnavalitsus kutsub taas jõulueelsel ajal ehtima pidurüüsesse kogu linna, kaunistades fantaasiaküllaselt oma ettevõtte või ärihoone, kodu- ja töökoha ümbrus.

Osale fotokonkursil, kui märkad koduümbruse, majade akende ja fassaadide kujundamisel nutikaid lahendusi.

Tee jõuluilust pilt ning lae see üles koos asukoha aadressiga enne 28. detsembril aadressile Valga.ee/joulukonkurss

Auhinnad parimatele jõulumeeleolu loojatele ja fotodele

Linnapea veerg

Tulevikule mõeldes

25. novembril tehti raske, kuid oluline otsus ja Valga on saanud tänu ühinemislepingule Karula, Taheva, Tõlliste ja Öru vallaga suuremaks ja tugevamaks omavalitsusüksuseks. Valikuteks olid linna piirist algavad eemale vaatavate uusvaldade ääremaad või ühtne Valga piirkond. Tänuvärselt valiti tee tugeva, tõhusa ja tervikliku omavalitsuse moodustamiseks. Täna läbirääkijaid tasakaaluka, kuid tulevikkuvaatava ühinemislepingu koostamise eest ja kutsun üles tänaste probleemide lahendamise kõrval arutama nüüd ka tekkinud uusi võimalusi.

Uue ja tugevamana liigub Valga suurte sammudega edasi. Otsustasime, et lähiajal alustame uue spordihoonete projekti ja ehitamist. Valga Gümnaasiumi konkurentsivõime parandamiseks loome uue õppeaasta alguseks Valga linna õpilaskodu. Ettevalmistused Võru tänava remondiga alustamiseks on käimas ja alustatud on vanalinna taastamisega kaasaegselt linnakeskuseks. Lõpusirgel on

ettevalmistused Valga haiglasse kaas-aegse tervisekeskuse ehitamiseks. Positiivseid arenguid on Priimetsa kooli renoveerimise, Valga-Valka ühise piiriala rekonstrueerimise ja tööstusala arendamise projektiga. Kuigi teha on veel palju, läheb Valgal praegu hästi. Oleme saanud hulgaliselt tähelepanu mujalt Eestist ja välismaaltki, mis toob lähiaastatel investeringuid uute ja paremate töökohtade loomiseks.

Selle talve väljakutseks Valgale on Eesti talimängude korraldamine. Märtsi alguses, 3. – 5. märtsil 2017, külastavad meid tuhanded spordisõbrad üle Eesti ja see on hea võimalus tutvustada Valgat kui reibast ja rahvusvahelist linna. Lisaks headele sportimisvõimalustele tahame pakkuda talimängude külalistele mitmekülgset kultuuriprogrammi, millest saavad osa ka valgalased. Kutsun kõiki pakkuma ideid, kuidas saaksite ka teie kaasa aidata Valga paremaks tutvustamiseks. Sellesuvine kodukohvikute päev näitas, et aktiivseid uute ideedega inimesi on Valgas palju ja neil on veel palju häid mõtteid varuks. Teeme need teoks!

Soovin kõigile valget rahulikku jõuluaega ja värvikaid mõtteid aastavahetuseks!

Kalev Härk, Valga linnapea

Milline on Valga keskraamatukogu aastal 2021?

Endla Schasmin
Valga Keskraamatukogu direktor

Novembris kinnitati Valga keskraamatukogu arengukava aastateks 2016–2021. Arengukava paneb puhuma uued tuuled ka raamatukogudes.

Valga keskraamatukogu tulevikku mõjutab enim haldusreform, mille tulemusena liituvad üheksa harukogu: Öru, Laatre, Sooru, Tagula, Tsirguliina, Hargla, Koikküla, Lüllemäe ja Kaagjärve. Uuendustega harjumine vajab aega, kuid raamatute ringlus harukogude vahel peaks tulevikus tagama parema teeninduse.

Hoolimata elanike arvu vähenemisest soovime säilitada laenutuste senist taset. Abiks on lugemisprogramm, raamatukoguväline teenindamine ja koduteenindus. E-raamatute laenutamine saab võimalikuks siis, kui suudetakse rahvaraamatukogudele sobiv laenamis- ja lugemiskeskond välja töötada.

Rahvaraamatukogusid ei nähta enam infokeskustena, vaid pigem kõigile avatud kogukonna- ja kultuurikeskustena, vaba aja hariva veetmise

kohana. Valga keskraamatukogu korraldatakse jätkuvalt lugejaüritusi, näituseid ja raamatuväljapanekuid. Kõik meie tegemised jäävad siiski alati kirjandusega seotuks ja eesmärgiks on osalejaid lugema innustada.

Raamatukogu tegevusi mitmekesistatakse vabatahtlike toel. Koolieelsete lastega tegeleb eripedagoog, pedagoogikakandidaat. Venekeelset kirjanduskirjandust korraldab endine vene keele ja kirjanduse õpetaja. Oleme avatud ka uutele pakkumistele, kui soovitakse raamatukogu ürituste korraldamises kaasa lüüa.

Raamatukogu puuduseks on see, et inimesed ei ole piisavalt informeeritud meil toimuvast. Oma teenuste ja ürituste tutvustamiseks on plaanis senisest enam hakata kasutama ka sotsiaalmeediat (Facebook ja blogi).

Raamatukogu on oma suurepärase majas tegutsenud juba 20 aastat ning nüüd ootame remonti. Vaja on liikumispuudega inimestele pääsu II korrusele, lastele tegevustubasid. Selle kõige rakendamine sõltub tulevastest investeringuvõimalustest. Kahjuks ei ole raamatukogul suurt saali. Tänu heale koostööle Valga muuseumi, muusikakooli, kultuurikeskuse ja Tiina Loome-majaga saame oma suuremad üritused korraldada nende ruumides. Loodame koostöö jätkumisele ka järgnevatel aastatel.

R a a m a t u k o g u s on lugejaid ootamas rikkalik kogu, hea valik ajalehti ja ajakirju. Kohtume raamatukogus!

PERSOON

Marite, oled üle kuu aja olnud direktori ametis, kuidas on läinud?

Viimased poolteist kuud on möödunud märkamatult. Seda aega iseloomustavad märksõnad “sisseelamine”, “eelarve” ja “kolimine”. Uus amet tähendas sukeldumist pea ees tundmatusse vette. Olin ma ju viimased kolm aastat n-õ oma aja peremees – tegelesin peamiselt tõlkimise ja eesti keele õpetamisega lätlastele. Aeg-ajalt tunnen, kui palju vajab täiendamist mu läti keele oskus. Õppida on palju muudki. Õnneks on hea kolleeg Lilita Šicāne alati abiks.

Kuidas jõudsid Läti-Eesti Instituudi direktori ametikohani?

Kui lõpetasin TPI, töötasin ligi kaheksa aastat oma erialal (toiduainete tehnoloogia). Asutus lõpetas tegevuse ja peagi leidsin end ootamatult ajalehe Valgamaalane toimetusest. Naersin, et olen ajakirjutaja. Oli väga põnev aeg, täna toonast peatoimetajat Urve Sinisalu. Tema torkis tagant, et kirjuta, ja kui kirjutasin, ütles alati mõne tunnistava sõna. Ligi kümme aastat kirjutasin, kolm aastat toimetasin maakonnaveebi. Järgnes Töötukassa, kus olin Euroopa töövahendusvõrgustiku EURES nõustaja. Mida ikkagi täpselt tähendab töö välismaal, sellele polnud mõelnud. Töötukassas lugesin sellest ka paberilt ja internetist, kuid

Selles rubriigist tutvustame lehelugejatele uusi töötajaid. Vahetult enne Valga-Valka ühisasutuse Läti-Eesti Instituudi 17. asutamisaja täitumist hakkas seda juhtima valgalane Marite Uibo.

kõige väärtuslikum info tuli neilt, kel endal juba vastav kogemus olemas. Siis tulid tõlkimised ja õpetamised. Sündmuste käik mind kuidagi vaikselt ikka rohkem ja rohkem Läti poole lükanud, samas – ei saa unustada, et tegemist on siiski kahe linna ühise asutusega, Läti-Eesti Instituudiga. Usun, et kõik seni tehtu ja õpitu tuleb kasuks, et anda oma panus kahe linna vahelisse koostöösse.

Kuidas sisustad oma vaba aega?

Ei laula ega tantsi ja sporti ei tee. Üsna igav, eks? ☺ Õige sageli käime elukaaslasega looduses, oleme mõlemad algajad linnuhuvilised. Tänavuse suve suurelõun oli tutt-tihase nägemine. Eelmisest aastast sai minust looduskamerate pakutava aktiivne jälgija. Praegu on vahva kiigata Eesti täna-

vuse aasta linnu, rasvatihase õomajja Saaremaal.

Mis on sinu jaoks elus oluline?

Hingerahu ja sisemine tasakaal. Armastus. Lähedased inimesed. Sõprus. Sõpru ei pea olema palju. Piisab ühest, kes on olemas, kui teda vajad. Loodus ja selle hea käekäik.

Endine kolleeg Marek Mekks iseloomustab Maritet: „Minu tutvus Maritega algas selle sajandi alguses, kui ta tundis Valgamaalase ajakirjanikuna huvi Tsirguliina Keskkooli õpilastest vastu. Ta oli oma hoiakult noortemeelne, lõbus, inimlik ja uudishimulik. Ta täpsustas alati kõik üle, sest talle oli oluline asjadest süvitsi aru saada. Seejärel viis meid kokku SA Valgamaa Arenguagentuur kuhu, kutsusin teda Valgamaa.ee portaali toimetama. Olles juba käinud Maritega kohtumisel seoses tema uue ametiga, julgen arvata, et temast saab selle valdkonna hea arendaja. Soovin talle enesehinnangul rohkem lövi iseloomujooni hiirekesse asemel.“

Valga linna bussiliikluses on oodata muutusi

Arno Uprus
Linnahooldusameti juhataja

Enno Kase
aselinnapea

Valga linna avaliku bussiliini praeguse teenindajaga lõpeb leping 31. märtsil 2017. Käimas on hange uue teenindaja leidmiseks viieks aastaks alates 2017. aasta aprillikuust.

Hanketingimuste järgi on üheksa uueks nõudeks elektroonilise piletisüsteemi käivitamine. Sarnaselt mitme teise Eesti linnaga saab siis kiibiga piletile raha laadida ning bussis on vastavad kaardid andmeid luguvad seadmed. Kasutusele võetakse kiipkaardid on riskasutatavad ka teistes linnades, kus ühissõidukites on elektrooniline piletisüsteem. See uuendus võimaldab teha statistikat bussiliikluse kohta ning saadud andmete alusel saab analüüsida

da busside kasutust ja vajadusel planeerida ning viia sisse muudatusi nii marsruutides kui ka sõidugraafikutes. Uue hanke kohaselt on sõlmitav leping varasemast paindlikum. Siiani kehtiva lepingu järgi on ühe liinikilomeetri iga-aastane hind teada ja seda muuta ei saa. Uue lepinguga kehtestatakse hind üheks aastaks ja põhjendatud vajadusel saab seda muuta, kasutades selleks erivalemit. Mõjuvaks põhjuseks saavad olla kütusehinna, parkade jmt ettenägematud muutused.

Bussiliinid ja busside arv jääb esialgu samaks. Hange jätab võimaluse 20 protsendi ulatuses liinikilomeetreid vähendada või suurendada. Vajadus selleks võib tekkida ümberkaudsete valdadega liitumise järel.

Muutunud on bussidele esitatavad nõuded. Seni nõuti teenindajalt vähemalt neljakümne reisijakohaga,

nüüd aga vähemalt kuuekümmet reisijakohaga busse, kus istekohti on vähemalt kaks-kümmend. Soovime saada vähekasutatud, 2016. välja-laskeastaga, madaldatud, ettepoole avanevate ustega busse. Kahel liinil tuleb bussidel läbida hinnanguliselt 215 tuhat kilomeetrit kalendriaastas.

Linnaliinide ülalpidamine on omavalitsusele tõsine kulu. Näiteks 2016. aastal on kuludeks planeeritud 241 tuhat eurot. Piletitulu on vaid 29 tuhat eurot, 212 tuhat on linna eelarvesse planeeritud ja selle maksimumist toetab riik 40 tuhande euroga.

Järgnevate aastate avaliku bussiliini kulutused selguvad peale pakkumuste avamist ja vajalike toimingute läbiviimist. Loodame, et hanke tulemusena saame linnale kulude seisukohalt jõukohase ja usaldusväärse lepingu-partneri.

Tule raamatukokku – kingi endale või oma lähedasele õppimisvõimalus!

Monica Marfeldt
ETKA Andras, Projekti koordinaator

5. – 15. detsembril on täiskasvanuil võimalus saada rahvaraamatukogudes infot õppimisvõimaluste kohta. Raamatukogudes tutvustatakse huvilistele info leidmise võimalusi arvutis või nutiseadmes ja antakse teavet selle kohta, mida täiskasvanud õppija võiks ja peaks teadma. See on hea võimalus saada individuaalset konsultatsiooni ja leida ning kinkida endale või oma lähedasele koolitus,

kursus või konkreetne asjalik soovitus katkenud õpingute jätkamiseks.

Kampaaniat korraldab ETKA Andras koostöös raamatukogudega Euroopa Sotsiaalfondi projekti “Täiskasvanu hariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine” raames. Kel tarkus peas, sel ohjad peos!

Uuringud ja statistika näitavad selget seost hariduse ja palganumbri vahel. Oma elujärje parandamiseks tuleb panustada haridusse, see võimaldab teha laiemaid valikuid, annab enesekindlust ja oskusi teadlikult oma karjääri kujundada.

Tihti ei pruugi omandatud haridus ja töökohal vajalikud oskused omavahel sugugi klappida ja nii juhtubki, et haridus on justkui olemas, aga oma igapäevatöö jaoks ja tööturul konkurentsivõime säilitamiseks tuleb uusi oskusi juurde õppida.

Huviharidus on samuti täiskasvanute seas populaarne ning pakub vaheldust igapäevaelu rutiinile. Uued teadmised ja oskused, tuttavad, sotsiaalsed võrgustikud, uued võimalused – kõik see on seotud õpitegevusega ühel või teisel moel.

Haridus ja teadmised on kapital, mida inimeselt ära võtta ei saa.

Valga linn loob eraldi noorsootöö asutuse

Karl Kirt
Spordi- ja noorsootöö septsialist

Valga linnavalikogu võttis 25. novembril vastu Valga linnavalitsuse esitatud eelnõu, mille eesmärgiks on asutada alates 1. veebruarist 2017 uus linna hallatav asutus Valga Avatud Noortekeskus (edaspidi Valga ANK). Praegu tegutseb Valga ANK Valga kultuuri- ja huvialakeskuse allüksusena.

2002. aasta 1. veebruaril kolis Valga ANK oma praegustesse ruumidesse J. Kuperjanovi tänav 9. Otsuse kohastel alustaks samas majas juba 1. veebruarist 2017 eraldi asutusena Valga ANK.

Üks olulisemaid põhjuseid Valga ANK loomiseks eraldi asutusena on Valga linna ning Karula, Taheva, Tõlliste ja Öru valdade ühinemislepingust tulenev punkt, kus ühinemise käigus peaksid kõik tulevased omavalitsuse noortekeskused koonduma ühtse juhtimise alla. Et noortekeskuste ühinemine oleks võimalikult sujuv ja ei häiriks noortekeskuste igapäevast tööd, tuleks juba praegu alustada ettevalmistustega. Aastajagu eeltööd aitab asjaosalistel harjuda uue olukorraga ning see on piisav aeg uue asutuse töökorralduse ja

reglemendi väljatöötamiseks. Teine mõjuv põhjus on viie omavalitsuse koostööna valminud tegevuskava, mida toetab Eesti Noorsootöö Keskus. Kahe aasta jooksul lisandub piirkonna noorsootööle üle 136 000 euro. Projekti tegevuste koordineerimist nii Valga linnas kui ka tulevases omavalitsuses peaks vedama Valga ANK. Projekt näeb ette murdepunkti meetodika abil noorte programmi, mobiilse noorsootöö arendamist ning uue noorsootöötaja palkamist.

Kolmas mõjuv põhjus Valga ANKi

eraldi asutusena loomiseks on noorsootöö spetsiifika ning eesmärgid, mis on erinev kultuuri- ja huvialategevusest. Noortekeskuses toimuvad peamiselt mitteformaalsed tegevused nii õppe- kui ka kasvatusalal, toetatakse noorte algatuste ja projektide abil nende arenemist täieõiguslikuks ning aktiivseks kogukonna liikmeks. Noortekeskuse igapäevaulesanne on suunata, aidata ning toetada noori nende probleemide lahendamisel ning rõõmustada nende edusammude üle.

Prantsusmaal kokku Euroopa riikidest pärit ligi 500 õpilast, et mängida läbi üks päev Euroopa Parlamendi istungisaalis. Õpilased jagatakse töörühmadesse. Iga grupp ehk parlamendi komisjon töötab välja seaduseelnõu ning tutvustab seda täiskogu istungil.

Euroscolale sõitev grupp pannakse kokku julgetest ja hakkajatest noortest, kes ei karda esinemist ja oma seisukohtade väljaütlemist. Töökeeleks on inglise, saksa ja prantsuse keel.

Õpilastega lähevad kaasa Valga gümnaasiumi õppejuht Triinu Ugur ning projekti- ja karjäärijuht Pille Olesk. Sel aastal tõi koolile võidu edukas esinemine Euroopa tuleviku teemalisel fotokollaaži konkursil. 2013. aastal õnnestus Valga gümnaasiumil osa võtta samast programmist ja toona käis Strasbourgis 17 abiturienti. Euroscola noorteprogrammist saavad 2017. a kevadsemestril osa võtta seitsme kooli õpilased ja õpetajad. Reisikulud katab Euroopa Parlament.

Valga gümnaasiumi õpilased sõidavad taas Euroscolale!

Pille Olesk
Valga gümnaasiumi projekti- ja karjäärijuht

Valga gümnaasiumi 24 abiturienti sõidavad noorteprogrammi raames Strasbourgi osalema Euroopa Parlamendi simulatsioonis. Eestit esindavad oma kooli edukalt esindanud ja õppetöös silma paistnud abiturientid.

Euroscola päeval, 2. veebruaril, saavad

Valga põhikool pürgib ettevõtliku kooli standardi suunas

Maria Sikk
Valga põhikooli arendus- ja noorsootööjuht

Kooli üldeesmärgiks on iga õppija individuaalset ja sotsiaalset arengut toetava, õpioskusi, loovust ja ettevõtlikkust arendava õpikäsituselise rakendamise. Seatud eesmärkide toetamiseks on ühe tegevusena planeeritud Valga põhikoolis programiga „Ettevõtlik kool“ liitumine. Oktoobris toimus koolis programmi baaskoolitus, ees on ootamas ettevõtliku õppe rakendamise ning standardi

Elu nõuab õpilastelt ettevõtlikkust ja loovust. Seetõttu on kooli eesmärgiks võimalikult palju neile õpetada, kuidas olla julge algataja, vastutustundlik, hooliv ja võimeline iseend analüüsima, kuidas otsida uusi lahendusi, tegutseda koos teistega, püstitada eesmärged, saavutada tulemusi, olla kõrge motivatsiooniga ning algatatu lõpuni viia.

Programmi „Ettevõtlik kool“ toetab tundide huvitavamaks muutmist, sest kesksel kohal on õpitu sidumine päriseluga. Õppeprotsessis saab iga aineõpetaja aidata ja julgustada noori olema tahan-suudan-teen-vastutan eluhoiakuga. Programmi rakendamisel pööratakse rohkem tähelepanu kooli, lapsevanemate ja teiste huvigruppide koostööle ning püütakse tegelikult panustada kohalikku kogukonda.

Sel õppeaastal on Valga põhikoolis alustanud kaheksa minifirmat 30 õpilasega. Kõige rohkem huvilisi on seitsmendatest klassidest, kes toodavad näiteks vannipalle ja nahast ehteid. Huvitava tootena võib nimetada heegelpliiatseid ja puidust lipsunõelu. 8. klassi loomingust valmivad käsitööehetud, seebid, küünlad, padjad, soovipurgid. 7. ja 8. klassi õpilaste koostöös toodetakse suhtlusteemalist lauamängu „Tutvume?“. 9. klasside poisid on loonud lauamängu „Tõde või tegu“. 9. klasside neiud pakuvad erinevateks tähtpäevadeks kauneid kingitaskuga kaarte.

Õpilasi juhendavad õpetajad Marika Riit, Toomas Duvin, Maria Sikk ning Maarja Mägi Valga Avatud Noortekeskusest ja Anneli Kattai Valgamaa Arenguagentuurist.

Valga linnas muutub pakendite sorteerimine mugavamaks

Anni Teetsmann
Keskkonna vanemspetsialist

Pakendikott on tasuta ja mugav võimalus vabaneda kodumajapidamises tekkivatest pakenditest, vähendades samas kulutusi olmejäätmete äraveoks. Valga linnavalitsus sõlmis lepingu Tootjavastusorganisatsiooniga (TVO), et alates detsembrist hakatakse pakkuma tasuta pakendikotte ka Valga linna eramajadele.

Pakendijäätmed moodustavad hinnanguliselt umbes kolmandiku kodumajapidamises tekkivatest olmejäätmetest. Jäätmete sortimine vähendab segaolmejäätmete kogust märgatavalt ning vähenevad ka segajäätmete käitlemise kulud. Seega annab jäätmete sortimine leibkonnale kokkuvõetavaid. Pakendite eraldi kogumine on keskkonnasõbralik käitumisviis, sest nõnda kogutud pakendijäätmed suunatakse taaskasutusse ja nendest valmistatakse uusi tooteid. TVO-l on praegu 6176 pakendikoti teenuse kasutajat.

Tasuta pakendikoti äravedu toimub ühel konkreetsel nädalapäeval iga 28 päeva tagant ning 2 päeva enne äravedu saadetakse klientidele ka tasuta meeldetuletus e-posti. Äravidava pakendikoti asemele jäetakse uus tühi 150-liitrine kollane kilekott. Kui pakendeid tekib rohkem, siis on võimalik jäätmekäitlejalt tellida ka lisakotti, mis jäetakse klientidele järgmise tühjenduse ajal.

Teenuse saab tellida aadressilt www.tvo.ee/pakendikott või helistades Ragn-Selli klienditeeninduse telefonil 606 0439.

Kollasesse pakendikotti võib panna kartongist, plastist, klaasist ning metallist puhtaid pakendijäätmeid (jogurtitopsid, konservikarbid, plastmassist pudelid, klaasist pudelid, klaaspurgid, mahla- ja veinipakid jmt). Täis pakendikott tuleb jätta nähtavale kohale, näiteks olmejäätmete kontaineri kõrvale ning graafikujärgsel kogumispäeval viib kogumisauto selle ära.

Pakendikoti sorteerimisinfo

	SOBIB	EI SOBI
Metallpakend	Alumiiniumist ja muust metallist joogipurgid, toidu- ja joogipakendite metallkaaned ning metallkorgid, puhtad konservkarbid ja muud puhtad metallpakendid.	Ohtlike ainete pakendid (nt liimi-, värvi- ja lahustitepakendid) ning aerosoolpakendid (nt õhuvärskendaja, juukselaki või vahukoore pakendid).
Plastpakend	Plastist joogipudeli ja kanistrid, puhtad jogurtitopsid ja võikarbid, puhtad õli-, ketšupi- ja majoneesipurgid, puhtad kosmeetika ja hooldustoodete pakendid (nt šampoonipudelid), puhtad plastkarbid (nt salatkarbid), puhtad ja tühjad kilekotid ning muud plastkotid (nt suured suhrukotid) ning muud puhtad plastpakendid.	Plastist mänguasjad, kummist tooted, ohtlike ainete pakendid ning kasutatud märkmikud ja nende kaaned.
Klaaspakend	Värvitud ja värvilistest klaasist pudelid ja purgid (sh puhtad siirupi- ja õlipudelid) ning muud puhtad klaaspakendid.	Akna- ja lehtklaas, valgustuspirnid ja päevavalguslambid, peegelklaas, ohtlike ainete pakendid (nt lahustite pudelid), klaasist ja keraamikast nõud ja potid.
Tetrapakend	Tühjad ja puhtad tetrapakendid (nt piima-, jogurti- ja mahlapakendid) ning muud tühjad ja puhtad tetrapakendid.	Määrduvad ja pooleldi täidetud tetrapakendid.

Tunnustati Valga linna ettevõtteid ja organisatsioone

Sten Otsmaa
Ettevõtlus- ja arenguspetsialist

Oktoobris toimunud ettevõtlusnädala raames tunnustati esmakordselt kesklinna piirkonnas tegutsevaid ettevõtteid ja organisatsioone. Linnapea Kalev Härki sõnul on tunnustuse eesmärgiks tuua tähelepanu viimase aasta jooksul kesklinna säravamaks, ilusamaks ja atraktiivsemaks muutnud ettevõtetele. Sel aastal pälvisid tunnustuse kaks ettevõtet ja üks linna asutus: Conspirator baar fassaadi värskendamise, Vabaduse tänava riidepood kena vaateakna ja huvitava konseptsioo-

ni ning Valga Muuseum valgusreklaami paigaldamise eest. Koostöös Valgamaa Arenguagentuuriga tunnustati ühiselt ka linna parimaid toitlustuskohti. Nende väljaselgitamiseks toimusid suve alguses testostud, mille eesmärgiks oli eelkõige hinnata toitlustuskohtade klienditeeninduse taset. Linnapea Kalev Härki hinnangul on oluline tunnustada parima teenindusega ettevõtteid ja julgustada neid edasi pürgima, sest suurepärase teenindusega toitlustuskohad on ühtlasi ka linna visiitkaardid turistide jaoks. Kõige parema teenindusega toitlustuskohtadeks tunnustati restoran Lilli, baar Horan ja kohvik Fresh Buffe.

Sündmused Valgas

DETSEMBER 2016

7. detsembril kl 18 kultuuri- ja huvialakeskuse keskuse laste huvialaringide talvekontsert

8. detsembril kl 19 kultuuri- ja huvialakeskuses lasteetendus "Maša ja karu". Tallinn Concert Club ja rahvusvaheline produktsioonikeskus TriDa esitlevad suurt jõulutuuri, milles osalevad kostüümikud – megapopulaarse multifilmi „Maša ja karu“ kangelased. Pilet 12–25 €.

9. detsembril kl 18 kultuuri- ja huvialakeskuses Valgamaa suurperede jõulupidu.

10. detsembril kl 18 kultuuri- ja huvialakeskuses MTÜ Kungla muusikalitrupi muusikalise etenduse esietendus "Püha Graal". Pilet 5 €.

11. detsembril kl 12 kultuuri- ja huvialakeskuses kolmanda advendi kontsert. Esinevad Valga muusikakooli õpilased ja õpetajad.

12. detsembril kl 11 kultuuri- ja huvialakeskuses MTÜ Müüdid Naer jõululavastus lastele „Vaibaaluste jõuluunistus“. Lavastuse sihtrühm: alates 3ndast eluaastast. Osades Agu Trola, Imre Üunapuu (Rakvere Teater), Maive Käos, Tarmo Tagamets (Rakvere Teater). Pilet 5

12. detsembril kl 19 kultuuri- ja huvialakeskuses Rakvere teatri etendus „Astuge edasi“. Osades Helgi Annast, Indrek Apinis, Saara Kadak, Silja Miks, Madis Mäeorg, Peeter Rästas, Tarmo Tagamets. Pilet 12/14 €.

13. detsembril kl 11 kultuuri- ja huvialakeskuses Viljandi Laste- ja Noorteteater REKY etendusega „Rapuntsel“. Soovitavalt 3ndast eluaastast. Pilet 5/7€.

13. detsembril kl 19 Valga spordihallis Eesti korvpalli meistriliiga kohtumine. Kohtuvad BC Valga/Valka – Maks & Moorits ning Spordigümnaasium Audentes.

14. detsembril kl 19 kultuuri- ja huvialakeskuses Koit Toome ja Maria Listra jõulugala. Pilet 14–16 €.

17. detsembril kl 9 Valga spordihallis toimub 25. Valga rahvusvaheline I auatenniseturniir.

18. detsembril kl 14 Valga raudteejaamas neljanda advendi kontsert „Jõuluootus“. Esinevad Pirjo Levandi (vokaal), Kaido Kodumäe (kitarr). Kavas tuntuud ja vähemtuntuud jõululaulud ning laulud talvest, lumest ja armastusest.

20. detsembril kl 18 kultuuri- ja huvialakeskuses heategevuskontsert "Kingitud elu". Kontserdi tulu läheb vähivähihädadele „Kingitud elu“ toetamaks Valgamaa vähihaigeid. Kohapeal on võimalik annetada vähihaigete toetuseks sularahas või pangakaardiga. Esinevad: Marek Sadam, Lea Dali Lion, Teele Viira, Artjom Savitski. Pilet 7/10 €

21. detsembril kl 19 Valga spordihallis Läti korvpalli meistriliiga mäng. Kohtuvad Valga/Valka – Maks & Moorits ning Liepaja/Triobet.

21. detsembril kl 19 kultuuri- ja huvialakeskuses Ott Sepp stand-up komöödia „Suur rõõm väikestest asjadest“. Pilet 14–16 €

22. detsembril kl 9.45 kultuuri- ja huvialakeskuses doonoripäev.

22. detsembril kl 16 Valga Avatud N oortekeskuse hoovis "Volumets 2016".

26. detsembril kl 14 kultuuri- ja huvialakeskuses Arside kellade ansambli kontsert. Kaastegev Rahvuskooper Estonia solist Kristel Pärtna. Pilet 12/10 €

27. detsembril kl 19 Valga Jaani kirikus kontserdisari „Jõulutähed“ – Maarja-Liis Ilus ja Karl-Erik Taukar. Pilet 16.20 – 21 €.

28. detsembril kl 19 spordihallis Eesti

korvpalli meistriliiga mäng. Kohtuvad BC Valga/Valka – Maks & Moorits ning BC Kalev Cramo.

29. detsembril kl 19 kultuuri- ja huvialakeskuses aastalõpupidu koos ansambliga Karavan. Õhtut juhib Raul Kivi, üllatusesinejad. Pilet 20 € eelmüügist, samal päeval 25 €. Kohtade broneerimine telefonil 766 9970, piletide väljaostmine hiljemalt 15. detsembril.

NÄITUSED

6. detsember – 7. jaanuar muuseumis I korruse galeriis metalli- ja nahakunstinik Egge Edussaar-Haraku tarbekunstinäitus „Metsalised“.

kuni 31. detsembrini kultuuri- ja huvialakeskuses Ene Parsi isikunäitus "Eesti triibukood"

kuni 31. detsembrini kultuuri- ja huvialakeskuses Mart Salumaa isikunäitus „Teras ja valgus“.

JAANUAR 2017

1. jaanuaril kl 00 Pedeli paisjärve saarel Valga linna ilutulestik.

2. jaanuaril linnapea uusaastatervitus.

3. jaanuaril kl 10.30 Vabadussõja mälestusmärgi juures Metsa tänava kalmistul Vabadussõja vaheharu mälestusüritus.

6. jaanuaril kl 10 Valga-Valmiera kergejõustikuvõistlus.

8. jaanuaril kl 12 Valga linna rahvatantsu III etapp Valga Spordihalli eest. Lisainfo Valga Sport kodulehel.

8. jaanuaril kl 15 kultuuri- ja huvialakeskuses ansambli Oduvantsiki kontsert "Vene jõulud".

10. jaanuaril kl 19 Valga spordihallis Eesti Meistrivõistluste mäng korvpallis. Kohtuvad BC Valga-Valka Maks & Moorits ning Tallinna Kalev.

13. jaanuaril kl 19 Valga spordihallis Eesti Meistrivõistluste mäng korvpallis. Kohtuvad BC Valga-Valka Maks & Moorits ja Tallinna Tehnikaülikool.

14. jaanuaril kl 13 Valga linna lahtised meistrivõistlused poksis.

14. jaanuaril kl 15 kultuuri- ja huvialakeskuses ansambel Oduvantsiki "Uusaasta ball" Piletiga. Lisainfo Galina Babitš 5569 6421.

15. jaanuaril kl 18 kultuuri- ja huvialakeskuses teatrietendus „Millest naised räägivad / О чем говорят женщины“ Etendus toimub vene keeles. Pilet 14–18 €.

20. jaanuaril kl 13 Tiina Loomemajas „Luuleprõmm 2017“. Luulevõistlus, kus autorid ise esitavad oma loomingut. Võisteldakse kolmes vanuserühmas: 7–11, 12–15 ja 16–19 aastat. Iga vanuserühma parim pääseb vabariiklikku vooru. Parima luuletaja väljasegitamine toimub publiku osalusel. Žürii esimees on luuletaja Jaan Malin.

25. jaanuaril kl 13 TV 10 olümpiaatardi Valgamaa II etapp.

27. jaanuarist kuni 29. jaanuarini Valga spordihallis Eesti meistrivõistlused käsipallis A-vanuseklassi noormeestele.

28. jaanuaril kl 17 kultuuri- ja huvialakeskuses stuudio Joy talvekontsert „Noored valgustavad teed“. Pilet 5 €.

29. jaanuaril XXIV Paju jooks

31. jaanuaril Paju lahingu ja Valga vabastamise 98. aastapäeva tähistamise üritused. Info www.valga.ee.

NÄITUSED

6. jaanuarist – 28. veebruarini kultuuri- ja huvialakeskuses Uku Põllumaa, Peeter Paasmäe ja Tõnu Nooritsa fotonäitus „Lee“ (Laulvad ehitud Eestis).

Paberpäeviku asemele asus e-päevik

Kaja Sisask
Valga KHK kultuuri- ja haridustöajuht

Valga kultuuri- ja huvialakeskuses tegutseb käesoleval õppeaastal 15 huviringi, neis osaleb ligikaudu 250 last ja noort.

Sel õppeaastal läksid kultuuri- ja huvialakeskuse õpetajad paberpäevikult üle e-päevikule – liituti Stuumiumiga.

E-päevik on hea abiline õpilasele, lapsevanemale ja suurepärase töövahend õpetajale. Eelkõige tagab see lapsevanemale mugava ligipääsu infole.

E-Stuumiumiga on liitunud mitmed Valga koolid ning vaid mõne hiireklikiga saab laps, lapsevanem või õpetaja erinevad koolid e-päevikus omavahel siduda.

Head lapsed ja lapsevanemad, kasutage julgesti e-päeviku võimalusi ja teie elu muutub lihtsamaks, seda enam, kui seote selle oma üldhariduskooli Stuumiumi keskkonnaga. Meie ringijuhid on alati nõus teid nõustama Stuumiumi kasutamisel. Küsige julgesti!

Valga kultuuri- ja huvialakeskuse Stuumium asub internetiaadressil valgakultuurikeskus.ope.ee.

Rahvatantsurühm Piiripealsed tahab piire ületada

Maria Sikk
Valga kultuuri- ja huvialakeskuse neidude rahvatantsurühma juhendaja

Valga kultuuri- ja huvialakeskuse neidude rahvatantsurühm Piiripealsed on tegutsenud vaid aasta, kuid selle jooksul on nad juba ületanud linna ja maakonna piire, esinedes vabariiklikul Eesti Naiste tantsupeol ja suurel laval Vanemuise kontserdimajas. Kuigi rühma nimi, mis on valitud meie kodulinna, piirilinna Valga järgi, ütleb, et oleme „piiripealsed“, siis tantsualase enesearengu ja rahvatantsu traditsioonide propageerimise nimel oleme nõus mugavustsoonist välja tulema ning piire ületama. Nii otsustasime ületada ka esialgselt endale seatud tegevusemärgid.

Esimese hooaja algne plaan oli rühm kokku saada, vaikselt õppida, harjutada ja osaleda kohalikel sündmustel. Juba esimestest trennidest oli näha, et nii juhendaja kui tantsijate huvid on suuremad ning seati eesmärgiks minna II Eesti Naiste Tantsupeole Jõgevale.

Osalemine vabariiklikul tantsupeol nõuab head ettevalmistust, seega otsustati rühma taseme arendamiseks

kandideerida Eesti Tantsujuhtide Rahvatantsurühma mentorprogrammi, mille raames õnnestus meil saada endale mentor, kelleks on Tartu Ülikooli Rahvakunstiansambli neiduderühm koos juhendaja Kärt Vuk-siga. Aasta jooksul toimusid ühised treeninglaagrid nii Valgas kui Tartus, mille kulminatsiooniks oli 19. novembril Eesti Rahvatantsu ja Rahvamusika Seltsi suurogule järgneval kontserdil esitatud tants koos mentor-rühmaga Vanemuise kontserdimajas.

Käesoleva hooaja esimesed kuud on olnud väga tõised, sest lisaks paljudele esinemistele valmistatakse ka XII noorte laulu- ja tantsupeoks "Mina jään". Aina tõisemaks läheb,

sest detsembris on neidudel peaaegu igal nädalal vähemalt üks esinemine.

Tänu toetajatele on rühmal Hargla neuu rahvarõivaste põhiosad olemas, tantsupeoks aga loodame hankida täiskomplekti. Neiduderühm on alati valmis oma toetajaid tänama, kevadel korraldatakse tantsuklubi-kontsert, mida valmistame juba ette.

Kuna soove, plaane ja tööd on rohkem, kui ühte hooaega mahub, siis vaikselt mõtleme meie kolmanda hooaja peale, mil on plaan ületada rahvusvahelised piirid, tehes koostööd ühe naaberlinna Valka rahvatantsurühmaga ning osaledes Portugalis Europeade folkloorifestivalil.

Advendi- ja jõuluaeg AD 2016 Valga Jaani kirikus

Pühapäev, 11. detsember kell 10 – Advendiaja 3. pühapäeva sõnajumalateenistus	Pühapäev, 25. detsember kell 10 – 1. jõulupäeva sõnajumalateenistus teenistusele järgneb kirikuõhva käärikambri
Pühapäev, 18. detsember kell 10 – Advendiaja 4. pühapäeva armulaaga jumalateenistus kell 12 – Peetri pühapäevakool käärikambri	Teisipäev, 27. detsember kell 19 – kontsert "JÕULUTÄHED" Maarja-Liis Ilus ja Karl-Erik Taukar
Neljapäev, 22. detsember kell 10 – Valga Põhikooli ja Valga Gümnaasiumi jõulujumalateenistus	Laupäev, 31. detsember kell 17 – Vana-aastaõhtu sõnajumalateenistus
Laupäev, 24. detsember kell 16 – Püha Jõulukohtu jumalateenistus laulab Valga segakoor RÕHM	Pühapäev, 1. jaanuar 2017 kell 10 – Uusaasta sõnajumalateenistus

Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
29. detsembril kell 19

aastalõpupidu
ansambliga
KARAVAN

õhtut juhib RAUL KIVI
üllatusesinejad

Pilet 20€ eelmüügist, samal päeval 25€
kohtade broneerimine tel 7669970
piletide väljaostmine hiljemalt 15. detsember

MAARJA-LIIS • KARL-ERIK
ILUS • TAU KAR

Jõulutähed
JÕULUKONTSERDID ÜLE EESTI

Valga Jaani kirikus
27. detsemberil kell 19

Piletid 18/21 € müügil
Piletilevi müügipunktides